І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь . . .
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIV. Ч. 164. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 27-го СЕРПНЯ 1957 П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, AUGUST 27, 1957 No. 164. VOL. LXIV.

ПРЕЗИДЕНТ КОНФЕРУЄ З ПРОВІДНИКОМ ДЕМОКРАТІВ У СЕНАТІ

ПРИЙНЯТТЯМ ЗАКОНОПРОЄКТІВ ПРО ГРОМАДЯНСЬКІ ПРАВА І ЗАКОРДОННУ ДОПОМОГУ МАВ БИ ЗАКІНЧИТИ КОНҐРЕС СВОЇ ПРАЦІ ВЖЕ В СУБОТУ ЦЬОГО ТИЖНЯ

Вашингтон. — Після конференції з провідником демократичної більшости в Палаті Репрезентантів Семом Рейбирном із Тексасу, відбутої у минулому тижні, през. Айзенгавер відбув у понеділок 26-го серпня приватну зустріч із провідником демократичної більшости в Сенаті, сен. Линдоном Б. Джансоном. Темою конференції між Президентом і Джансоном була справа закордонної допомоги, що її Палата Репрезентантів зредукувала на 809,605,000 долярів і що її Президент хотів би знову піднести до запропонованої ним первісно висоти, — значить, до 3,367,000,000 долярів. Безпосередньо після зустрічі Президента з Джансоном почалися наради сенатської бюджетової комісії, що до неї належить теж і Джансон. В політичних колах сподіваються, що Президентові пощастило приєднати Джансона для справи збільшення фондів на закордонну допомогу і що Конґрес прийме законопроєкт у цій справі у бажаній для уряду висоті ще на протязі цього тижня. Зближається до свого оконечного прийняття теж і справа законопроєкту про громадянські права. Обидві партії досягли вже деякого порозуміння в цій справі і голосування над ним відбудеться вже в п'ятницю цього тижня, здається, уже без більших дискусій і спротиву з одного чи з другого боку. Крім згаданих законопроєктів мав би бути вирішений ще на протязі цього тижня законопроєкт про охорону картотек й інформацій Федерального Бюра Інвестиґацій. В Конґресових колах переконані, що після полагодження цих трьох законопроєктів Конґрес вже в суботу цього тижня закінчить свою сесію.

Линдон Б. Джансон

Доллес заявляє, що НАТО не має дефензивної зброї

Вашингтон. — Державний секретар Джан Фостер Доллес заявив, що держави Північно-Атлантійського Порозуміння (НАТО) не мають потрібної оборонної зброї, головним чином їм бракує алярмової радарової сітки, яка повідомляла б про ворожий летунський налет. Цю радарову лінію аж тепер починають будувати, і вона має йти від Скандинавії через Европу аж до Греції і Туреччини. Доллес сказав, що треба в Европі поставити вздовж алярмової лінії протилетунські гармати „Ніке", які керованими ракетами могли б нищити ворожі ескадрилі бомбовиків. Доллес своєю заявою хотів підтримати урядовий проєкт про видатки на допомогу закордонові, які Конгрес хоче зменшити. Колишній головний командант збройних сил НАТО генерал Алфред М. Грунтер підтримав Доллеса заявою про те, що европейським державам недостає наземного війська і воєнних кораблів. Він казав, що „СССР не міг би стримати атаки союзників, веденої при допомозі стратеґічної зброї". Але вільній Европі недостає наземних військ, і тому всіми засобами треба підтримати Німеччину, щоб вона могла розбудувати свої оборонні сили для відбиття совєтської агресії.

Президент пілотував під час лету до Ґеттисбурґу

Ґеттисбурґ, Па. — Президент Айзенгавер перебув кінець тижня на своїй фармі в Ґеттисбурґу, Па., і під час лету на фарму він сидів поруч пілота полковника Вільяма Дж. Дрейпера та деякий час сам керував літаком. Полковник Дрейпер заявив після прибуття на фарму, що — „Президент керував літаком як правдивий летун". На фармі Айзенгавер змінив свою одежу і негайно поїхав на грище повітового клюбу, де грав у ґольфа. Журналісти підкреслюють той факт, що Айзенгавер в останніх роках не керував своїм автом, і що він є першим американським президентом, який керував своїм літаком. Покійний президент Ф. Д. Рузвелт був першим американським президентом, який подорожував літаком, але тодішній і теперішній транспортовий урядовець Білого Дому Дюї Лонг заявляє, що Рузвелт сам ніколи не керував своїм літаком. Колишній президент Гаррі С. Труман заявив журналістам, що ніколи не керував літаком. Айзенгавер керував літаком впродовж кількох мінут під час 23-мінутового лету, коли літак перелетів 80 миль з Вашингтону до Ґеттисбурґу.

В ІСТАНБУЛІ ВІДБУЛИСЬ ВАЖЛИВІ НАРАДИ НАД СИТУАЦІЄЮ В СИРІЇ

Істанбул. — В п'ятницю в минулому тижні прилетів до Істанбулу з Вашингтону один із найкращих знавців середньо-східніх справ в державному департаменті, Лой В. Гендерсон, при чому американська преса дізналась про це вже після його відлету з Вашингтону. Впродовж суботи й неділі Гендерсон перевів довгі наради з королями Іраку Фейзалем і Йорданії Гусейном та мав кількакратні зустрічі з турецьким прем'єром Гендерсом. Хоча сам він, Лой Гендерсон, відмовився заявити будь що про зміст і вислід своїх нарад, проте він признав, що вони торкалися ситуації, яка склалась на Середньому Сході внаслідку призначення про-совєтських старшин на всі командні становища в сирійській армії, і висловив з приводу своїх нарад велике вдоволення. За пресовими коментарями, Туреччина лякається, що маючи тепер за своїм північним кордоном СССР і його болгарського сателіта, може несподівано дістати й за своїм південним кордоном підпорядковану диктатові з Москви Сирію, що створило б для Туреччини дуже прикру ґео-політичну і стратегічну ситуацію. Проте західні часописи стверджують, що всі погодились щодо того, що покищо не треба збройно виступати проти Сирії, щоб не викликати враження серед арабських мас, що це була зовнішня „імперіялістична" інтервенція. В самій Сирії — ситуація без змін. Вернувся до Дамаску з Єгипту президент Сирії Шукрі аль-Куватлі, який їздив туди ніби до шпиталю для провірки свого поганого здоров'я. Насправді, він перевів був довгі наради з єгипетським президентом Насcером, який ніби теж не дуже вдоволений зворотом Сирії занадто в сторону Совєтів. У заяві сирійського президента висловлено вдоволення з приводу повної однозгідности думок між ним і Насcером. Урочисте прийняття сирійського президента в Дамаску вказує на те, що він — бодай покищо — залишається при кермі і буде продовжувати „активну невтральність" із прославлюванням Совєтів та лаянням „західніх імперіялістів". В Америці у зв'язку з цими справами забрав слово кол. през. Труман, який у статті, поширеній через одну з великих пресових аґенцій, критикував пасивність американської середньо-східньої політики.

КОМУНІСТИЧНИЙ КИТАЙ НЕ ДОПУСКАЄ ЖУРНАЛІСТІВ ІЗ ЗДА

Пейпінґ. — Комуністичний Китай не допустить американських журналістів на свою територію, натаврувавши згоду державного департаменту щодо дозволу на виїзд журналістів, як односторонню і таку, що порушила міжнародний звичай взаємности. При цій нагоді, комуно-китайський уряд накинувся грубою лайкою на американський уряд, що той, мовляв, хоче за допомогою журналістів збирати „шпигунські" відомості про Китай і вести в Китаї „підривну роботу", як також „вмішуватись у внутрішні справи Китаю". Комуно-китайський уряд причепився в даному випадку до того звороту в комунікаті державного департаменту, в якому говорилося про надію, що американські журналісти, може, зможуть дістати інформації про долю американських в'язнів в Китаї. Комуно-китайський уряд твердить, що уряд ЗДА все одно має вже ці відомості, бо американський амбасадор який від років переговорює з комуно-китайським аммасадором в Женеві, дістає всі потрібні йому вістки про долю американців в ЗДА, а крім цього — сам уряд ЗДА не хоче дозволити американськи своякам ув'язнених відвідати їх в комуністичному Китаї. — Відколи в 1948 році китайські комуністи прогнали з Китаю всіх американських журналістів, не було відтіль незалежної американської пресової служби. В цьому році комуно-китайський уряд запросив поіменно кільканадцятьох американських журналістів приїхати туди на короткий час, але ніхто з них не поїхав з уваги на неґативне становище уряду. Між американським світом преси і урядом у Вашингтоні існувала на цю тему затяжна різниця поглядів, поки в минулий четвер уряд ЗДА погодився, щоб 24 представники великих пресових аґенцій і щоденників виїхали до комуністичного Китаю, тим часом на сім місяців. Однак американський уряд зазначив, що він не допустить до ЗДА комуно-китайських журналістів. Комуно-китайський уряд, запрошуючи американських журналістів, не ставив був передумови щодо „взаємности". Тепер же він ухопився тієї заяви державного департаменту і практично анулював своє попереднє запрошення.

Всі три автові фірми відкидають протиінфляційний плян Рутера

Дітройт. — „Фордова Моторова Компанія" 24-го серпня приєдналася до двох інших великих автових фірм „Дженерал Моторс" і „Крайслер" та відкинула протиінфляційний плян голови спілки Об'єднані Автові Робітники Волтера П. Рутера, запропонований ще 17-го серпня цього року. Рутер пропонував, щоб „велика автова трійка" погодилася зменшити ціни на авта, а тоді спілка автових робітників „возьме до уваги це зменшення цін на авта під час переговорів про нові контракти", які мають відбутися в 1958 році. „Дженерал Моторс" і „Крайслер" відкинули пропозицію Рутера кілька днів вчасніше, а „Фордова Компанія" приєдналася до них 24-го серпня. У своїй відповіді президент своєї компанії Генрі Форд II заявляє, що Рутер своєю пропозицією хоче „скинути зі світу праці відповідальність за зріст інфляційних тенденцій в економіці країни на підприємців." Генрі Форд твердить, що від 1948 року заробітки автових робітників збільшилися на 70 відсотків, а ціни на авта зросли тільки на 30 відсотків. Форд заявляє, що і „він журиться тим, щоменшає вартість доляра і що країні загрожує інфляція", але ж цієї інфляції не припинять „пусті заяви" і „пропаґандивні пропозиції". Рутер заявляв, що після згоди трьох великих автомобільних фірм на редукцію цін на авта окрема тричленна комісія мала б вирішити, чи підприємці зможуть збільшувати платні своїм працівникам. Та президенти всіх трьох великих автових фірм відкинули цю пропозицію Рутера, заявляючи, що представник робітництва не має права вмішуватися до того, які є прибутки працедавців.

Мороз говорить про нових совєтських шпигунів

Ню Йорк. — Колишній американський контррозвідчик Борис Мороз заявив в телевізійному інтерв'ю, що він знає про дальші шпигунські совєтські сітки, які діють в цій країні і закордоном, і про яких знає американський уряд. Мороз сказав, що і деякі американці, затруднені закордоном, працюють як шпигуни для СССР. Недавно Мороз виявив, що подружжя Алфред і Марта Стерни були совєтськими шпигунами. Він відмовився виявити подробиці про ці шпигунські сітки, тільки сказав, що „дві сестри, одна дружина багатого промисловця в Европі, а друга дружина визначного інженера в Лос Аламосі, Ню Мексіко" є совєтськими шпигунами. Мороз твердив, що деякі американські працівники закордоном працюють для СССР. На думку Мороза, — жінки є небезпечніші шпигуни в порівнянні з чоловіками. Совєтська розвідка боїться аґентів Федерального Бюра Інвестиґацій, бо вони краще виконують свою працю, як совєтські шпигуни.

Папа перестерігав 30,000 молодих робітників проти „фальшивих пророків"

Рим. — Папа Пій закінчив 4-денний з'їзд робітничої молоді в Римі промовою на майдані св. Петра до 30,000 молодих робітників, які стрінули його появу великою маніфестацією. Папа перестерігав проти „фальшивих пророків", які сіють „зерна ненависти і бунту та дезорієнтують нарід облудними обіцянками". Папа запевняв своїх слухачів, що рух робітничої молоді закінчиться тріюмфом. У тому з'їзді в Римі взяли участь делеґати з 83-ох вільних країн у всьому світі. З Америки прибула делеґація 215 молодих робітників. Ватиканські кола рішуче спростовували, наче б той з'їзд у Римі мав бути відповіддю на „фестиваль молоді", що в минулому місяці відбувся в Москві. Маніфестація на майдані св. Петра охоплювала похід, що символізував поярмлення народів червоною Москвою і їх визволення, та збірну присягу, що її склали приявні. Текст присяги відчитувано в сімох мовах. Вся маніфестація була передавана через радіо-телевізійні сіті на Західню Европу. Папа був в асисті 12-х кардиналів, між якими був і нюйоркський кардинал Спелман, та коло 50-ох архієпископів.

СССР таврує західній плян роззброєння, але ще не відкидає його

Москва. — Всупереч твердженням західньої преси, Совєти ще остаточно не відкинули західнього пляну про міжнародне роззброєння, залишивши — як признають тепер західні коментатори — „відхилені двері" для дальших переговорів. У московській „Правді" з останньої суботи 24 ц. м. появилась велика стаття-кореспонденція з Лондону тамошнього її кореспондента В. Некрасова, написана, очевидно, в найтіснішому порозумінні з Валеріяном Зоріним та з'ясовуюча офіційне становище Москви. У цій статті „Правда" лається знову на Захід і таврує його за відкидування постійної совєтської вимоги, щоб проголосити припинення дальших атомових експериментальних вибухів на два-три роки — „негайно і без ніяких застережень та передумов". Тому Совєти подратовані і невдоволені, що ЗДА і їх західні союзники погодились на припинення таких експериментальних вибухів спершу на рік, з тим, що коли успішною покажеться встановлена система міжнародної контролі, то той термін продовжиться на ще один рік. Далі, Захід вимагає, щоб одночасно припинити продукцію ядрового матеріялу і встановити контрольну систему в повітрі і на суходолі. „Правда" закидає Заходові нещирість та змагання не до справжнього роззброєння, а до такого договору, який залишив би незаторкненою збройну потугу всіх зацікавлених держав. Проте, поруч з усіми тими оскарженнями і пропаґандивними зворотами, „Правда" зазначає, що треба буде почекати ще на дальші „вияснення" подробиць західнього пляну, зокрема вияснення сумніву, чи всі західні держави погоджуються на пропозиції, проголошені Геролдом Стассеном в Лондоні в імені ЗДА. Москва ніби непевна, чи Рада НАТО погодиться на останню поступку збоку Америки щодо дворічного терміну припинення атомових експериментів.

ЗДА депортують колишнього совєтського капітана мадярського комуніста

Ню Йорк. — Представник іміґраційного уряду заявив, що в найближчих днях і тижнях будуть депортувати до Австрії колишнього капітана совєтської армії і мадярського комуніста 41-річного Джуля Пакторовіча, який удавав „борця за волю Мадярщини" восени минулого року і як такий вспів дістатися до ЗДА разом із мадярськими втікачами. Разом із Пакторовічом мають депортувати і його 38-річну дружину Серену, двох його доньок 11-річну Наталію та 8-річну Веру і женчину сестру. Пакторовіч перебував в переходовому таборі для мадярських втікачів в Кілмер, Ню Джерзі, а пізніше працював в фабриці гуми в Балтиморі. Федеральне Бюро Інвестиґацій дістало було донос, що Пакторовіч не є тим, за кого себе подавав. Після слідства виявилося, що він був капітаном совєтської армії і належав до мадярської комуністичної партії. Пакторовіч признався до того, але заперечує те, що працював для СССР під час побуту в цій країні, і твердить, що не був совєтським шпигуном в ЗДА. Він заявив, що радо переїде до Австрії, куди його мають депортувати.

Джюля Пакторовіч, кол. капітан червоної армії, що прикинувся „мадярським повстанцем"

Реабілітовано в СССР розстріляного маршала Тухачевського

Москва. — „Комсомольская Правда" назвала у своєму суботньому числі маршала Міхаіла Н. Тухачевського як „одного з „героїв большевицької революції". Маршал Тухачевський був розстріляний в 1937 році разом із семи іншими совєтськими генералами, як „зрадник і деґенерат". Теперішнє його реабілітування вважається перемогою Жукова над старим „президентом" Климентієм Ворошиловим. Ворошилов разом із маршалом Будьонним, засідав був у трибуналі, що присудив Тухачевського на смерть. Тухачевський мав тоді всього 44 роки і мав опінію одного з найчільніших і найталановитіших совєтських військовиків, одідичених від царської армії. До цього часу не цілком ясна історія того розстрілу, що потягнув був за собою смерть коло 300 старшин совєтської армії в ході генеральної „чистки". Загально вважають, що це фашистська Німеччина доставила большевикам фальшиві документи, які „доказували вину" Тухачевському, як ніби німецькому шпигунові. Німці спровокували таким чином винищення червоної військової верхівки.

В АМЕРИЦІ

● **Оксана Касенкіна,** колишня службовичка совєтського генерального консуляту в Ню Йорку, яка 12 серпня 1948 року, „вибравши волю", вискочила була з третього поверху консуляту на вулицю, стала минулого тижня американською громадянкою. Вона має тепер 61 рік і досі терпить від наслідків внутрішніх ушкоджень. З огляду на численні погрози комуністів, її проводили до суду, де відбувалась натуралізація, аґенти безпеки.

● **Джеймс Стюарт,** один із героїв тихоокеанської війни, дослужився ступня полковника летунства, але в широкому світі відомий, як один із передових голлівудських фільмових артистів (виступає в летунських фільмах). Президент запропонував підвищити Стюарта до ступня генерала, але сенатська комісія відмовилась затвердити це підвищення з уваги на дуже рідку його участь в резервових вправах. На випадок покликання Стюарта до активної військової служби, він обійме пост заступника шефа летунських операцій.

● **До Ню Йорку** прибула з Канади 39-річна медична сестра Джой МекКін, мешканка Нової Зеляндії, яка подорожує довкола світу на малому мотоциклі. Вона переїхала ним уже 45,000 миль. Пересічно проїжджає денно по 200 миль, з швидкістю не більше як 30 миль на годину. Більшість ночей у своїй подорожі провела в спальному мішку під голим небом. До цього часу коштувала їй ця подорож коло 2,300 долярів, включаючи кошти морської транспортації. Джой МекКін каже, що найбільше відчувала не брак бензини, а води, коли переїздила пустинними просторами Австралії, Африки й Індії.

● **Американський Державний** Інститут неврологічних недуг перестеріг проти занадто поквапних надій на нібито винайдений німецьким лікарем Артуром Россом ліх проти т. зв. амітрофічної склерози — паралічу нервової системи. Названий Інститут стверджує, що проти недуги АЛС, як її звуть американці, на жаль, ще немає успішного і певного способу лікування.

● **Джірард П. Кюпер,** професор астрономії Шикаґівського університету, оприлюднив вислідки своїх довгорічних спостережень над плянетою Сатурн. Він твердить, що біла поволока, якою в більшій частині оточений Сатурн, це сніг. Проф. Кюпер дійшов до цього висновку внаслідок обсервації цієї плянети крізь різнокольорові скла. Світляна реакція була така, яку викликають кришталі снігу.

● **Полька Анна Станкевіч** приїхала до ЗДА в лютому цього року з Німеччини, розвівшись із своїм чоловіком Романом. Усі його листовні просьби замиритися вона відкинула. Минулого тижня її чоловік також прибув до ЗДА і відразу ж з'явився до помешкання колишньої дружини в Брукліні, де вона жила з двома малими синками. Після кількох слів, він убив її ножем, а потім сам пробував зарізатись. У важкому стані забрали його на поліцію.

Доповіді проф. Стоцького і проф. Меннінґа та жива „Свобода" на Союзівці

Союзівка, Кергонксон. — Лекція проф. Романа Смаль-Стоцького для учасників курсів українознавства та жива „Свобода" з участю поодиноких членів Редакції і з гостинним виступом проф. Кларенса Меннінґа заповнили програму культурних імпрез на цій оселі УНСоюзу минулої суботи, 24-го серпня. Проф. Р. Смаль-Стоцький виголосив свою доповідь, оцінюючи теперішнє положення і події на Сході Европи в світлі історичних подій минулого, перед кількома десятками курсантів і публіки в суботу перед полуднем. Увечорі того ж дня відбулась традиційна вже жива „Свобода", в програмі якої ред. В. Давиденко, А. Драган, І. Кедрин, І. Керницький, Б. Кравців та працівничка Адміністрації пані К. Стецюк читали свої короткі коментарі, статті і фейлетони на актуальні теми. На початку вечора відомий автор англомовних книжок на українські теми, проф. Кларенс А. Меннінґ, говорив коротко про „Свободу" та її ролю і місце в американській і українській пресі.

Франція проєктує Альжирську федерацію

Париж. — Праця уряду над сформулуванням конкретного проєкту нового правно-політичного стану для Альжиру, який виправдав би французьку політику в Альжирі в очах найближчої Генеральної Асамблеї та настроїв прихильніше мусульманські маси в Альжирі, посувається швидко вперед. За твердженням французької преси, уряд Монорі проєктує перетворення Альжиру у федерацію шістьох провінцій чи територій, на зразок американських стейтів, із місцевими „парляментами", як стейтові леґіслятивні установи. Від отих стейтових альжирських парляментів залежало б, якою екзекутивною владою вони хотіли б наділити центральний уряд. Альжир мав би бути поділений на шість таких територій, з яких тільки дві — Альжирська і Оранська — мали б більшість европейців, а в чотирьох інших була б більшість мусулманська. Своєрідним головою тієї алжирської федеративно-автономної держави був би член французького уряду, резидуючий в Альжирі, імовірно мусулманин, який покликував би голову центрального правління. Французькі проєктодавці такої реформи рахуються з гострим спротивом однаково французьких колоністів в Альжирі, як і мусулм. націоналістів, але рахують на те, що французи в Альжирі мабуть вже зрозуміли, що 1,200,000 французів не можуть неподільно панувати над 9 мільйонами мусулман, та що мусулмани мабуть зрозуміли, що неможливо прогнати французів з Альжиру.

● **Члени Палати** Репрезентантів підвищили собі із 200 долярів на 300 річно на оплати за поштові марки й листи з уваги на підвищення поштових оплат. Вони підвищили собі також із 75 долярів на 100 місячно оплати за бюра в своїх виборчих округах.

У СВІТІ

● **На польському пасажирському** кораблі „Баторий" прибуло до Данії минулого тижня 800 туристів. 15 поляків відразу з корабля пішли на поліційну станицю — просити політичного азилю. Вони заявили, що кількадесят інших екскурсантів переховуються, поки „Баторий" від'їде, щоб тоді також просити азилю.

● **Альфред Канторовіч,** німецький учений, професор літератури східньо-берлінського університету і комуніст від 1931 року, яким німецькі комуністи постійно вихвалялися, як одним із промінентів, — втік до Західнього Берліну і проголосив через радіо, що порвав остаточно з комунізмом.

● **На Кипрі** п'ять місяців панує розмірний спокій: був „тільки" - атентат збоку підпільної грецької революційної організації, але й не ведеться ніяких англійсько-грецьких переговорів. Англійський міністер колоній Леннокс-Бойд, який займався справою Кипру, минулого тижня перейшов у Лондоні операцію печінки.

● **На Кубі,** за десять миль від столиці Гавани, жертвою неспокійної політичної ситуації впав улюблений пес славного американського письменника Ернеста Геммінґвея. Вночі застукала до дому письменника вояцька стежа, яка шукала противників режиму. В той самий час господарі чули, як надворі заскавулів їхній пес. Коли вояки відійшли, знайшли пса вбитого, мабуть прикладом рушниці. Геммінґвей виступив з гострим протестом перед військовою владою.

● **Командування** американського війська в Західній Німеччині ввело для вояків літні короткі штани, однак виразно перестерегло, що не вільно носити німецьких шкіряних коротких штанів, популярних тирольсько-баварських „ледергозен", бо вони, хоч надзвичайно міцні, але дуже швидко забруднюються.

● **У Найробі, в Кенії,** збунтувалися в концентраційному таборі в'язні терористичної організації Мав-Мав. В'язні озброїлись дошками, дрючками та камінням, поруйнувавши бараки, в яких мешкали. Вони вбили двох чорних і поранили двох білих поліціянтів, але, зазнавши великих втрат від наспілого війська і поліції — піддалися. Рух Мав-Мав в Кенії майже завмер, проте окремі фанатики все ще проявляють активність.

● **До Гонґ Конґу** припливли човном 20 китайців - утікачів, які шість днів трималися на океані під час шторму. Вони мали національ-китайську летючку, яка закликала китайців до втечі і обіцяла їм працю і притулок на Формозі.

● **Французький щоденник** „Франс-Суар", який має іноколи дуже добрі інформації з-поза залізної завіси, твердить, що за переведення в Сирії військового перевороту по просовєтській лінії Москва приобіцяла збудувати в Сирії своїм коштом вісім летовищ і дати Сирії „летунство". Наївні сирійські старшини вірять, що це — „безкорислива поміч" і що Сирія залишиться „суверенною" з совєтськими з'єднаннями воєнних літаків під Дамаском.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918
За кожну зміну адреси платиться 10 центів
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЗЛОЧИНИ НЕДОЛІТКІВ І ПОЛІТИКА

Злочинність серед молоді перестає бути тільки проблемою моралі та виховання і об'єктом поліційних заходів. Вона вступає вже безпосередньо в царину політичної боротьби. Головна кватира Республіканської партії на місто Ню Йорк повідомила, що, при найближчих виборах на посадника цього найбільшого у світі міста, проблема злочинности серед молоді стане головним предметом кампанії. Дізнавшись про це нюйоркський комишенер поліції Стівен П. Кеннеді, заявив, що недобре проблеми молоді робити засобом партійно-політичної боротьби, бо злочинність недолітків — це „справа життя і безпеки всіх громадян". Однак, у часописній дискусії на цю тему звертають увагу, що проблеми „життя і безпеки громадян" саме і є тими найважливішими для всього загалу справами, якими не можуть не цікавитись політичні партії і політичні діячі. Коли йде спеціяльно про Ню Йорк, то республіканський кандидат на посадника Роберт К. Крістенберрі закинув теперішній демократичній управі, що вона втримує замале число поліції (24.000 осіб), і домагається побільшення її ще на 5.000 поліціянтів. Цієї самої думки є і нюйоркський демократичний губернатор, Аверелл Гарриман.

Очевидно, всі погоджуються, що коли, з одного боку, мешканці міста мають слушну претенсію до поліції, щоб вона охороняла їх від напастей, грабунків, побиття, ба навіть убивства нелітніми злочинцями, то з другого боку сама поліція не подолає цього лиха, що його коріння куди глибше. Велика нарада, яку недавно скликав у Ню Йорку посадник Роберт Вагнер, охоплювала не тільки керівників поліції, але й духовників, педагогів, суддів та представників різних суспільних організацій. Вона докинула в масу дотеперішніх ідей і проєктів, як протидіяти цьому лихові, ще чимало нових суґестій. Коли б навіть не скінчилося на виголошенні 30-ох промов, а практичні її висновки здійснювано в життя, то й тоді не можна буде побачити вислідів такої акції протягом ночі. Бо вуличні банди — „ґенґи" нелітньої молоді також не зродились з нічого, а мають свою довгу передісторію, найтісніше зв'язану з великоміським життям, домашнім вихованням, педагогікою, і всією організацією життя, в якому батьки знаходять найменше часу для своїх дітей.

Названий вгорі керівник нюйоркської поліції, який набрав уже великого досвіду в боротьбі зі злочинністю серед молоді і пізнав цю проблему із безпосереднього стику з десятками й сотнями молодих людей, заражених атмосферою „ґенґів", уважає, що найбільшим винуватцем всього цього лиха є брак почуття відповідальности у молоді. І він обвинувачує за це не молодь, а батьків, учителів, законодавців і суддів. „Коли когось постійно виправдують, то він мусить втратити почуття всякої вини". Загальна опінія така, що злочинність серед молоді прибрала страхітливих форм щодо кількости випадків і поважности злочинів, саме тому, що громадянство замало цією справою цікавиться. Але останнім часом воно почало хвилюватись, і це добрий знак.

Мабуть, наведена опінія Стівена П. Кеннеді таки вірна: коли американські батьки і вчителі стоять на становищі, що їхнім дітям „все вільно", — коли немає тих твердих норм домашнього і шкільного виховання, які втримували попередні покоління молоді, головно в Европі, у дисципліні супроти батьків, вчителів, слуг публічної безпеки та взагалі всіх старших, то з цією повною свободою мусіла прийти й духова анархія. При затраті духової дисципліни молода людина втрачає здатність відрізняти те, що можна і чого не вільно, що добре, а що зле. Очевидно, що такої психіки не має вся молодь. Фахівці твердять навіть, що відсоток молоді, яка втратила почуття границі між добром і злом, розмірно невисокий. Усе ж випадків злочинств, доконуваних нелітніми, так багато, що вони вийшли поза межу злих винятків із доброго правила.

Молодь, якої ніхто не організує, сама організує себе, як знає, і визначає цілі своєї організації та способи їх здійснювання по-своєму, — також усупереч суспільній моралі і суспільному ладові. Молодь, залишена на вулиці, виховується за правилами вулиці. Молодь без примусового навчання релігії, виховується без віри у вищі вартості. Керівні американські кола щораз більше усвідомлюють це. Нема найменшого сумніву, що з часом прийдуть глибокі реформи в домашньому і шкільному вихованні молоді та в способі родинного життя. І тоді злочинність серед молоді звузиться до виняткових випадків, тоді перестане вона бути суспільним явищем. Але для цього треба нових законів і безперервної кампанії щоденної преси. І це станеться тоді, коли саме політичні партії включать у свої програми і свої кампанії цю справу.

„ЗАЯВА ВІРНОСТИ ПРАПОРОВІ"

Тисячі з-поміж старшої нашої іміґрації, а востаннє велике число найновіших наших поселенців, дістаючи громадянство ЗДА, у великій повазі, в свідомості маєстату хвилини — вимовляють слова присяги на зоряний прапор Америки. Під час зворушливої урочистости кандидат на громадянина цієї наймогутнішої держави світу повинен знати напам'ять і прийняти за свою патріотичну платформу історичні слова присяги, що починаються словами: „Заявляю вірність прапорові З'єдинених Держав Америки . . ." З черги кожному вручають мініятюрний американський прапор, як живу пригадку на все життя — бути відданим громадянином цієї держави.

Текст високопатріотичної „Заяви вірности прапорові" має в ЗДА пошану, рівну пошані до національного гимну, хоч його не співають, а тільки рецитують. Це синтеза присяги-гимну-молитви за Америку, за її високі ідеали свободи та рівности.

Цю „Заяву" складено відносно недавно, щойно в 1892 році, з нагоди широко переведених святкувань 400-ліття відкриття Америки Христофором Колюмбом. Відтоді вся шкільна молодь Америки стала вивчати її напам'ять, як правдиве національне „Вірую". З таким самим респектом, а то й пістизмом ставляться по школах до цієї „Заяви" — по наші дні, в усій Америці. Це — „абетка" любови й льояльности до свого народу для всіх патріотичних організацій країни, начальне гасло й програма для всіх прошарків населення ЗДА.

На диво, щойно цього року устійнено, мабуть остаточно, хто є автором цього твору! Досі ця проблема була контроверсійною, неустійненою. „Енциклопедія Британіка" та „Світовий Альманах" подавали, що автором тексту цієї національної присяги є померлий ще в 1905-му році Джеймс Б. Апгем (Upham) із Меллену, Массечуссетс. Друга поважна публікація, „Енциклопедія Американа", вважала за автора — Френсиса Белламі, що помер в 1931 році. Ще інші енциклопедії та історично-наукові видання — просто займали вичікуюче становище, домагаючись, щоб Конґрес у Вашинґтоні, зокрема Конґресова Бібліотека, дослідили справу. Майже цілий рік працювали науковці та спеціялісти від американської старини над цією загадкою, і врешті — весною ц. р. американський нарід дістав автентичне рішення — кому належить честь за ці чудові слова-текст „Заяви вірности американському прапорові".

Бібліотека Конґресу опублікувала недавно 148-сторінковий рапорт, признавши авторство „Заяви" Френсисові Белламі.

Як і чому дійшло до такого непорозуміння? — запитає читач. Чому треба було ждати 52 роки, щоб врешті устійнити авторство такого шанованого й традиційного тексту, що по національному гимні займає чи не друге місце щодо експресії найшляхетніших, патріотичних почувань — ідеального обивателя ЗДА?

Обидва згадані американці, Апгем і Белламі, були наприкінці 19-го століття видавцями-редакторами одного й того самого журналу в Бостоні („Друг Молоді"). Як сказано, з нагоди святкувань 400-ліття відкриття Америки, появилися ці слова-текст у цьому журналі, на клопіт пізнішим історикам, видавцям, а то й політикам — без подання автора. Щойно в 1917 р., через 22 роки після смерти Дж. Б. Епгема — появилася в тому ж „Другові Молоді" стаття, що авторство цього тексту приписувала Епгемові. І, всупереч „американському темпові", щойно в 1923 році заявив другий співредактор цього журналу, Ф. Белламі, на сторінках цього журналу та інших часописів, що лише він є законний автор цього коротесенького, але такого важливого твору . . . Він помер у 1931 році, і спір залишився неполаднаний. Що більше, він поглиблювався чимраз більше. Довкола цих двох імен постав майже „історичний" спір. Бо по обидвох сторонах „фронту" сконцентрувалися особи, що їх годі по справедливості назвати істориками . . .

Все тягнулося роками. Ф. Белламі, незадовго перед своєю смертю, хотів був виступити із своїми тезами через радіо, але чомусь не зробив цього. Після його смерти „Друг Молоді" перестав виходити, і суперечка про авторство перейшла і поміж родинні кола обох колишніх друзів . . . Щойно в 1939 році наукові авторитети заходилися рятувати ситуацію. Вашинґтонський університет призначив для цього діла трьох істориків, і вони стали — по стороні Ф. Белламі. Прихильники другої „теорії" не спали, теж витягнули з історичного арсеналу тієї недавньої доби великого калібру гармати . . . За вченими поділився на два табори американський загал, також видавничий світ.

Перший зайняв становище широковідомий „Світовий Альманах", що в своєму виданні з 1955 року став по стороні Ф. Белламі. За рік взялися до діла Конґрес та його славна Бібліотека. Видавши недавно 148-сторінковий документ, справу полагоджено чи не раз на завжди. Саме в половині серпня ц. р. вручено офіційно цей документ конґресменові Т. Г. МекДоналдові, демократові зі стейту Масачуссетс, офіціяльно визнаючи Белламі за автора тієї заяви вірности, до складення якої ніхто нікого не примушує, але яку так радо кожний сам складає.

М. Ф.

НЕМА КОМУ СКАЗАТЬ . . .

Нема кому сказать:
— Кохаю!
Нема кому сказать:
— Прийди!
Сама усіх я обминаю,
Або заплутую сліди.
Як перед ким тумани впали, —
Не я до світла проведу.
Якщо у кого щастя мало, —
Не я від себе докладу.
Хороші дні, весела просинь,
Нежданa радість — не мені . . .
І все тому, що ти і досі
Стоїш печально в стороні.

ЛІНА КОСТЕНКО

Юрій Таркович

МОСКВА І ПЕЙПІНҐ

В останніх часах червоний Китай і його диктатор Мао Тсе-тунґ все більше висуваються, як ідеологічні суперники Москви. Тепер уже нема сумніву, що Пейпінґ на ділі не є, а мабуть і не був ніколи московським сателітом, бо й за життя Сталіна в китайській червоній столиці вели незалежну від Москви ідеологічну лінію, хоча строго дотримувалися тоталітарно-терористичної ідеології марксизму-ленінізму. І в останніх місяцях Мао Тсе-тунґ не раз у своїх поглядах розходився з Москвою. Отже, виринає конкретне питання: яка причина того, що Китай і СССР все ж в загальному ведуть спільну політику, спрямовану на послаблення, а далі й знищення вільного світу? Таємниця полягає в тому, що в сучасну пору Москва не може обійтися без Пейпінґу, а Пейпінґ без Москви.

Велика частина промислового будівництва Китаю відбувається коштом СССР. Дотепер 156 найважливіших об'єктів металюрґійної і вугільної промисловости Китаю — совєтського походження. Найкращий в цілій Азії шпиталь, побудований в Пейпінґу — також совєтського походження. Це — лише приклади „братньої" допомоги. Взагалі індустріялізація Китаю є неможливою без величезної совєтської матеріяльної і технічної допомоги, і лише завдяки їй Пейпінґ тепер також нахваляється „в році 2.000-му догнати Америку", хоч в Китаї ще кілька років тому фактично (крім Манджурії) ніякої промисловости не існувало.

Поведінка Москви в Китаї

З другого боку, Москва не може обійтися без Китаю. Китай не є сателітом СССР при всій його економічній залежності від Москви. Швайцарська газета „Ді Вельтвохе" докладно описує поведінку большевиків у цій країні. Вони там скромні і чемні. На мільйонове місто Пейпінґ для совєтських дорадників, інженерів та техніків є тільки одна крамниця, в якій вони можуть купувати. Перед їхніми помешканнями день і ніч стоять китайські вартівники, які пильно стежать за всіма, хто входить і виходить. Китайські можновладці добре забезпечили себе проти совєтських інтриґ, спроб перевороту чи насаджування московських маріонеток. У Пейпінґу росіян майже не видно, а ті, що працюють як дорадники і техніки на фабриках, увечері зникають з очей китайців. Совєтські авта, проїжджаючи вулицями міста, заслонені так, що їхніх пасажирів не видно. По виконанні певних технічно-дорадчих завдань на підприємствах, совєтські дорадники непомітно вертаються до СССР. Закордонні спостерігачі вбачають у такій поведінці не тільки той факт, що червоні китайці — справжні пани в Китаї, але й хитру політику московських большевиків, які переконалися в тому, що чим менше себе показувати, тим краще. В Австрії тепер оповідають, що Москва зробила в тій країні тільки дві помилки, а саме: показала совєтських вояків австрійцям, а австрійців показала совєтському військові. Ці помилки Москва не збирається повторювати в Китаї, і то тим більше, що з посередництвом Китаю Кремль думає політично здобути цілу Азію і на китайському прикладі показати всім азійцям, що втручання Москви у внутрішні справи поодиноких країн не треба боятися. Отже, без Китаю Москва не може мати впливів в Азії, і тому тій країні мусить допомагати машинами й товарами, хоч ця допомога коштує мільярди.

Неймовірна бідність китайців

Швайцарські кореспонденти, які побували в Китаю, одноголосно стверджують: ніде у світі, навіть в СССР, немає такої загальної нужди, як в Китаї. Наприклад, китайські робітники, які будували залізничну лінію з Китаю в СССР через монгольську пустелю, за декілька кілометрів носили каміння власними руками для будування мостів. Вони босі зимою й літом. Їхнім харчем був риж, звичайно два рази на день, і то по малій жменьці. Вони не заробляли стільки, щоб могли купити собі додаткову порцію звичайної води до пиття, яку в пустелі треба було довожувати з віддалі 20-30 кілометрів. Пересічний китайський робітник чи службовець не має більш як одно вбрання найгіршої якости, якого у вільному світі не побачити.

Але, не зважаючи на все це, мільйони китайських рабів будують комунізм. Цього року заплянoвано побудувати в Китаї нових 10.000 кілометрів залізничних ліній, які зв'яжуть центр з морським побережжям, з одного боку, і з СССР — з другого. Вже побудовано три нові залізничні лінії, що зв'язують СССР з Китаєм. Швидкими темпами підготовляється нову інтеліґенцію. Тільки в 1956 році високі технічні школи Китаю випустили 150.000 інженерів і техніків, а в цьому році випустять ще 220.000. Це, правда, крапля в морі на 600.000.000 китайського населення, серед якого технічної інтеліґенції ще недавно не було зовсім. Лікарів бракує, але справа медичної допомоги населенню диктаторів у Пейпінґу мало цікавить: одним мільйоном більше чи менше китайців для них не грає жадної ролі. Правничі науки — не потрібні, бо комуністична партія це — суддя і правник.

Як показали останні події, що спалахнули в Китаї у зв'язку з офіційним дозволом критикувати режим, китайці настільки невдоволені, що нема сумніву в тому, що при першій-ліпшій нагоді вони скинули б цей режим, який скріпився за допомогою брехні і підступу.

СМЕРТЬ ВИДАТНОГО ДОСЛІДНИКА КАРТОГРАФІЇ

У Газі (Голляндія) помер на початку цього місяця самотній, в одному з готелів видатний дослідник світової, зокрема, східньо-европейської та сибірської картографії Лев Баґров. Помер на 76-му році під час безупинних розшуків пам'яток ранньої картографії у Голляндії, країні, що в минулому спричинилася чи не найбільше до розвитку картографії і що дала низку прекрасних мап різних частин і країн світу, в тому числі й України (Боплянові мапи Київщини, Поділля, Брацлавщини та Покуття, як і мапа Дніпра на трьох аркушах були надруковані там же у місті Амстердамі).

Покійний Л. Баґров був автором низки праць, основних для історії европейської і світової картографії. В 1914 році видав працю (російською мовою) п. з. „Мапи Азійської Росії", вже на еміґрації в Берліні — два томи праці „А. Ортеллії Катальоґус Картоґрафорум" і в 1951 році німецькою мовою багато ілюстровану „Історію картографії".

Був Баґров добрим знавцем історії української картографії. В 1935 році у виданні Українського Наукового Інституту в Берліні він опублікував альбом перших рукописних і друкованих мап України (опис із репродукціями у величині оригіналу), як перший зошит започаткованої ним серії „Анекдота Картографіка", п. з. „Ді ерстен картен дер Украіне". Видання це спричинилося у великій мірі до ознайомлення чужоземного світу з українською картографією, тим більше, що всі опубліковані ним мапи (п'ять) з 17-го сторіччя піддержують існування назви Україна у той час. Пам'яткам картаграфії України присвятив Баґров і деякі свої пізніші праці. Так, м. ін. у 5-му томі видаваного ним збірника (англійською мовою) „Імаґо Мунді" надрукував статтю про одну з перших мап України, зроблених, мабуть, на українській території, п. з. „Чертеж украинским і черкаским городам от Москви до Крима", разом із її репродукцією. 1952 року Баґров надрукував у Лейдені свою працю п. з. „Перші мапи Дніпра і Дніпрових порогів". Надрукована була ця розвідка з репродукціями фраґментів із мап Бопляна й інших авторів тільки в одному примірнику і піднесена в дарунок шведському королеві Ґуставові VI Адольфові з нагоди його 70-річчя. Цю розвідку передруковано потім за окремим дозволом короля у 10-му томі „Імаґо Мунді", що появився 1955 року, із підкресленням у вступі, що зроблено це з огляду „на спеціяльне зацікавлення шведських науковців проблемою Дніпрових порогів". Посідав Баґров велику колекцію стародавніх мап, в тому числі друкованих і рукописних мап України. Частина цієї колекції згоріла в Берліні (де жив Баґров після втечі з Росії) під час другої світової війни від бомбардування. (Не зважаючи на видані ним праці до історії української картографії, в українських енциклопедіях, як ЕУ, згадки про нього немає, як немає про нього згадки і в совєтських енциклопедіях з огляду, на те, що був еміґрантом).

Лев Баґров, народжений у Пермі над Камою і Льодовим океаном змалку виявляв зацікавлення до археології, географії і морської плавби. Закінчивши університет у Петербурзі і студії в Археологічному Інституті та в Морській Академії, він став на працю в Гідрографічному департаменті, досліджуючи Каспійське море, Льодовий океан і Японське море. Згодом став засновником і професором Географічного Інститут, з якого постав потім географічний факультет Петербурзького університету. Переїхавши на еміґрацію, жив спочатку у Берліні, а потім, вже від 1943 року, в Стокгольмі у Швеції.

З 1935 року Баґров почав редаґувати й публікувати наукові збірники, присвячені історії ранньої картографії.

(Закінчення на стор. 3-ій)

САМОВИЗНАЧЕННЯ В ПРАКТИЦІ

Лондон. — 15 серпня вся преса Великобританії відзначила 10-ліття незалежности Індії. До цього треба додати, що 1957 року ще дві „кольорові території" стали незалежними членами Британської Спілки Народів: Ґана (Золотий Берег) і Маляя.

1957 року в Індії згадували сумний „ювілей": століття повстання індусів проти панування англійської Східньо-Індійської Компанії. Це повстання було жорстоко задушене англійським військом, і після того управу над Індією взяла лондонська влада. В Індію були послані добре вишколені адміністратори, яким дано доручення — високо держати прапор законности, чесности, непідкупности. До адміністрації в Індії прийнято також індусів, і протягом поколінь в Індії виробилися кадри місцевої вишколеної адміністрації, зовсім неподібної до бездіяльної адміністрації інших азійських країн, що звикла жити з хабарів і не вважала на закони.

Коли в 1947 році прийшов для Індії день визволення, то найціннішою спадщиною Британії в Індії та Пакістані лишилася цивілізована, ефективна, чесна адміністрація. Багато англійців лишилося на службі новостворених держав — Індії та Пакістану — і відносини між мешканцями цих країн та англійцями лишилися приязні. Чому?

Бо Великобританія свідомо і пляново приступила до ліквідації свого імперіялізму та колоніялізму. Визнавши незалежність домінії (Канада, Австралія, Нова Зеляндія, Південно-Африканський Союз з білою людністю) і давши самостійність Ірляндії, парлямент і уряд Об'єднаного Королівства не може спинитися на „расовій межі" — відмовляти права незалежности кольоровим народам.

Один із найсильніших мотивів цієї політики визнання незалежности колоніяльних народів у Великобританії є глибокий демократизм народу, що хоче свободи не тільки для себе, але також і для інших. В Англії добре розуміють, що панувати над іншими народами доводиться силою, а на військо треба витрачувати гроші, зібрані податками, та ще й платити криваву данину, коли поневолені народи піднімають повстання. Щоб держати колонії в послусі, довелося б обернути власну країну в воєнний табір, обмежити демократичні вільності народу, і це могло б кінчитися диктатурою у метрополії.

Тому парлямент і народ Великобританії уважає, що кожний народ, дозрілий до незалежности, має право творити свою державу. Для цих майбутніх держав вишколюються кадри молодих адміністраторів в університетах Англії: тут є тисячі кольорових студентів із колоній.

Кожний народ (народ незалежний) має такий державний лад, якого сам заслужив. В Англії, наслідком далекозорих рішень в колоніяльних справах, демократичний лад певний і непорушний.

П. А.

Іван Шкварко

СИНІ ВОГНИКИ

(З книги „Нотатки про себе самого")

(1)

. . . В цікавих, хоч не завжди веселих умовах прошуміло моє дитинство. На осені мого життя перед очима душі так і літають картини, які ще в найкращих днях у мізку загніздилися. Так живо і вірно виринають вони в уяві, що всюди, куди б не кидала мною вигнанча доля, я їх мов спередучора бачу.

Звенигород — колишній княжий город. Тепер — чимале селище недалеко Львова з чотирма замрілими присілками. Кожний горбок, кожний яр, рвучку навесні, сонну вліті і синю восени річку Білку я завжди і всюди бачу. І завжди чую жуткий клекіт аж трьох потоків, що впадають до неї. І ставища зі сивою тирсою, що про щось таємно шепоче, і розлогі сіножаті з густими верболозами, кожний завулок, кожну пільну стежку-доріжку, кожну межу з головатими вербами, сотні грабів, осокорів і кленів обабіч Романівської алеї й високі тополі на цвинтарі — я завжди перед очима маю. А над Таталівкою гай, „зелений та густесенький", а там — Яцківка серед тригір'я, і межі гористих нив, ланів і півланків, і граничні камені, і дві церковці, і мохом припалі старезні хрести на роздоріжжях — все те, як синя казка, тепер всміхається до мене, і манить, і чарує втомлену лихоліттям душу.

Я знав тут близька чимало людей, що вже давно повмирали. Вони були далеко старші від мене, але завжди радо мене бачили, разом зі мною дійсність чули-відчували і думали, і діяли однаково зі мною. Може залишився ще дехто з них, але вони тепер так далеко, так дуже далеко, що немає аж ніякої змоги нам іще раз колинебудь зустрітись . . . До болю самотнім чую (чи не завжди) себе, але згадка про залишену в Звенигороді поезію дитинства дає мені часто черству передишку, справжню оазу серед безкрайої пустині вигнанчого життя . . . Коли б оті золоті дні раптом у пам'яті поржавіли і померкли, тоді, здається, я мусів би навіки розпрощатися з усім земським і зараз же переставитись на той бік добра і зла . . .

Та понад усе, найвиразніше, ввижаються мені останки княжого замку в східній стороні отого чарівного, мого „родинного кута".

Безкраїми, як безбережне море, нивами і луками, лише де-не-де пробираючись крізь замріяні чагарники, балки та яри, то тут, то там перетинаний кучерявими вербами, біжить рівний шлях попри Звенигород. А на згибі шляху, зараз за Млинівкою, на шпилі високого, чотиригранного горба, впоясаного двома перстенями потужних, шестикутних валів бовваніють зарослі глюгом і тернами останки старовинних забудовань. Неначе закляті, стирчать вони там, самітні, німі, занедбані. Час поломив на них уже свої ікла і далі їх не гризе, вимивають їх громи, ба й пристойні птахи навіть там не гніздяться. Самі сови та кажани знаходять ще собі пристановище у шкалубинах вогких і холодних підвалів, на світанках чорти там навкулачки б'ються і буйні вітри гудуть над ними.

Інколи ще заблуканий турист зупиниться біля валів, спогляне на пагорб і в задумі поведе очима по цих сумних останках колишнього блиску і слави . . .

А втім, і літом, і зимою стоять вали, як гріб — понурі, мовчазні, мертві. Тільки ранньою весною, ще заки терни зацвітуть і розбуяють трави, зі шляху навіть видно, як у підніжжі горба і в долах поміж валами якісь кістки біліють. Але чиї це кістки, хто і навіщо здвигав колись грубезні мури, що з них тепер тільки ребра залишились, хто мешкав колись у тих мурах, хто обороняв їх, — про це в селищі годі довідатись. Зате всякий тут знає, що оті зубаті решки мурів на видному на цілу околицю, високому щовбі — це залишки зруйнованого колишніми війнами, українського княжого замку.

Багато говорили про себе до мене, малого, і дивні-дивні настрої будили в мені оті звенигородські руїни. Якась невідома, наче маґнетична сила приковувала мою увагу до них. Весну і літо босоніж стрибав я чи не кожної днини по валах, по щовбі, з ровесниками цілі баталії отут розігрував. З незлічених щілин і розколин у решках мурів та з глибоких і сирих підвалів, здавалося, визирали неспокійні, великі духи славного минулого, з усіх щербин і шкалубин віяло незбагненою романтикою. Щовб, чи радше насип, на якому стирчать решки мурів, одинцем виростає серед мочарищ, що пелешаться густою порослю очеретів і верболозів. Він зовсім схожий на острів посеред моря і своєю висотою неподільно панує над рівною околицею. У надвечірню годину, бувало, на тлі чарівного приподільського неба він, здавалося мені, ще більшав, ще вищав і в мочарних туманах виступав примарною панорамою якогось заклятого не то замчища, не то якогось, немов би то й справді леґендарного чудища.

А в пітьмі осінніх ночей, коли все життя завмирає й ні одної зірки на небі не видно, та й вітер засне десь у долині, я ще дуже малим нераз бачив, як довкруги руїн появлялися — сині вогники. Манюсенькими кульочками виприскували вони з багонних надрів і пливли на струменях повітря і тремтіли, і наче у перестрасі блудили, аж доки не завадили об який кущ чи вербу та й не гасли, розсипавшись міріядами чудових, райдужніх іскорок. Цілими чередами блукали вони довкруги замкових руїн, сяяли, виблискували у пітьмі, мов зачасні вовчі очі та зводили на манівці випадкових мандрівників, що наосліп ішли за їх оманним блиском. — „Хто чує, хай рятує!" — тривожили нераз мій дитячий сон, пронизуючи мертву тишу горобиних ночей, відчайні людські крики, що з багнищ і мочарищ на сонне селище летіли.

МекКлеллен домагається, щоб Гоффу судили за кривоприсягу

Вашинґтон. — Голова окремої сенатської комісії, яка переслухувала провідника спілки шоферів Джеймса Р. Гоффу, сенатор Джан М. МекКлеллен заявив, що є поважні причини вірити в те, що Гоффа не говорив правди в Сенаті, і тому треба б розглянути справу суду над Гоффою за кривоприсягу. Гоффа мав скласти невірні зізнання тоді, коли дуже часто заявляв, що „не пригадує собі" Гоффи та ствердити, чи то можна його судити за кривоприсягу. Гоффу можна б було засудити тоді, коли б йому доказали, що він добре пам'ятає ті всі справи, про які він зізнавав в Сенаті, що їх „забув". Та правники заявляють, що це дуже важко доказати оскарженому.
деяких випадків про свою співпрацю з ракетером Джані Діо. Сенатор МекКлеллен сказав, що департамент справедливости повинен розглянути справу „слабої пам'яті"

БОРОТЬБА ЗА ВІДШКОДУВАННЯ

ДЛЯ КОЛ. УКРАЇНСЬКИХ ПОЛІТВ'ЯЗНІВ НІМЕЦЬКИХ ТЮРЕМ І КОНЦТАБОРІВ

(5)

Третій закон про відшкодування

Ясно, що проти такого поставлення справи треба було найрішучіше запротестувати. З рамени Союзу Українських Політв'язнів в Америці (з огляду на мій виїзд до ЗДА в 1952 році він я дальшу боротьбу за відшкодування вже з імені, під формальним оглядом, не ЛУПВ, вела „Українського Союзу Політв'язнів в ЗДА"), були внесені протести й меморіяли до уряду ЗДА, до уряду Західньої Німеччини, до Верховного Комісаріяту ОН для справ ДП, до ОН. Уряд ЗДА інтервеніював перед урядом Німеччини, інтервеніював теж Верховний Комісаріят ОН для ДП. Подібні меморіяли і протести вислали були теж організації польських і югославських політв'язнів.

Вислідом того всього було видання західньо-німецьким парляментом з датою 29 червня 1956 Третього Закону про відшкодування („Ендерунгсгезец").

Про цей третій закон, останній покищо, були вже в українській пресі вичерпні інформації під кутом теоретичного розгляду його постанов, тому ми згадаємо про це тільки зовсім коротко. Отож, третій закон про відшкодування з 29 червня 1956 розглядає, подібно як попередній закон, окремо політично переслідуваних й окремо „національно" пошкодованих, але впроваджує деякі зміни. Отож: перший, найважливіший параграф звучав у першому законі:

„Управненим до відшкодування є той, хто під час насильного панування націоналсоціялізму був переслідуваний з причин свого політичного переконання, з причин раси, релігії, або світогляду . . ."

У другому законі той сам параграф звучав:

„Право на відшкодування за цим законом має той, хто в часі між 30. січня 1933 і 8 травня 1945 був переслідуваний за свої політичні переконання, скеровані проти націоналсоціялізму, з причин расових, релігійних, або світоглядових . . ."

У третьому законі цей параграф замітно поширено і він звучить так:

„Жертвою націоналсоціялістичного переслідування (т. зн. управненим на відшкодування) є той, хто був переслідуваний з причин своєї політичної ворожости до націоналсоціялізму, або з причин раси, релігії, чи світогляду . . . Таким самим переслідуваним уважається, того, хто був переслідуваним націоналсоціялістичним насиллям тому, що 1. він рішенням власного сумління, з нараженням власного життя активно протиставився топтанню людської гідности, або протиставився невиправданому навіть воєнними умовинами нищенню людського життя, 2. тому, що він заступав мистецький або науковий напрямок, поборюваний націоналсоціялізмом, 3. тому, що він стояв близько іншого переслідуваного. (3). Переслідуваним у сенсі першого розділу вважається, далі, той, хто: 1. є вдовою або сиротою по переслідуваному, якого незаконно або легкодушно позбавлено життя, або який помер внаслідок пошкодження при переслідуванні здоров'я, 2. якому зроблено закид у протигітлерівській діяльності, яку він скрив, 3. той, кого переслідувано тому, що його помилково було зачислено до категорії осіб, поданих у попередніх розділах цього параграфу".

Значить цю категорію управнених до відшкодування окреслено в Третьому Законі багато обширніше, як у двох попередніх законах.

Цій категорії пошкодованих закон признає право на відшкодування: 1. відшкодування за життя для вдів і сиріт по погиблих політв'язнях у формі місячних рент у висоті 200 нм місячно для вдови до смерти, згл. до моменту її вдруге заміж, і для повної сироти по 100 нм місячно, а для півсироти (тобто такої, одне з батьків якої ще живе) по 75 нм для першої дитини і по 50 нм для кожної дальшої дитини місячно до закінчення 16 року життя, при чому рента має бути заплачена від дня смерти погиблого, а в випадку дітей від 1 січня 1949 р. 2. Відшкодування за в'язнення німецькою владою, незалежно від того, чи це було на терені Німеччини, чи на терені окупованому німцями, по 150 нм за кожний повний місяць ув'язнення. 3. Відшкодування за втрату здоров'я — місячна рента, платна у випадку дітей від 1 січня 1949 при пошкодженні здоров'я найменше на 25 відсотків, по 100 — 250 нм місячно як мінімум, залежно від проценту втраченого здоров'я, від родинного й маєткового стану пошкодованого та від його освіти. 4. Відшкодування за втрачений маєток, але лише тоді, коли той маєток був на терені Німеччини за станом з 1937 року, 5. Відшкодування за шкоди в перерванні освіти та в господарському житті, якщо переслідування почалося на терені Німеччини за станом 1937 р.

Зовсім окремо, як п'ятий розділ (параграф 167 і 168) схоплено в третьому законі „пошкодованих з причини їхньої національности", при чому цю категорію названо вже не „національно переслідуваними", як це було в другому законі, але „пошкодованими з причини їхньої національности". Цю групу визначено в законі так:

„§ 167. Особи які в часі насильного панування нац.-соціялізму були зазнали шкоди з причини їхньої національности при порушенні людських прав, а які в моменті видання цього закону є втікачами в розумінні постанов Женевської конвенції з 28 липня 1951 (тобто: дипісти), мають право на відшкодування, за тривалі шкоди на тілі і здоров'ї". В § 168 сказано, що їм належиться місячна рента, платна від 1 січня 1949 року при втраті здоров'я від 25% вгору, а висота ренти від 100 до 200 нм місячно, залежно від проценту втрати здоров'я. Ніякого відшкодування для осіб тієї категорії за перебування у в'язниці та ніякого відшкодування для вдів і сиріт по жертвах цієї категорії осіб закон не признає.

Поступково в новому законі є постанова, що „зменшене розміром і родом" право на відшкодування мають теж ті, хто в дні 1 січня 1947 не мешкав на терені Західної Німеччини.

Так виглядають основні постанови останнього, третього закону про відшкодування. Якщо розглядати постанови цього закону теоретично, то треба прийти до переконання, що він повинен розв'язати врешті позитивно проблему відшкодування теж не-німецьких політв'язнів. Поширене окреслення поняття „політично переслідуваних" (параграф 1) повинно б виключити всім українським політв'язням бути зарахованими до категорії політично переслідуваних (параграф 1), а категорія „пошкодованих з причини їхньої національности" повинна стосуватися до всіх тих, хто був вивезений примусово на роботи до Німеччини і там мусів працювати в умовинах, які порушують поняття людських прав, і у випадку того втратив понад 25 відсотків здоров'я.

Теоретичні міркування одне, а дійсність, зовсім щось інше

Але ми зумисно обширніше представили перебіг боротьби за відшкодування для українських політичних в'язнів на протязі минулих 12 років, щоб звернути увагу всім заінтересованим і виразно підкреслити величезну різницю в цьому випадку між теоретичним, згідним з найкращим знанням права міркуванням і — дійсністю, тобто між теоретичним розглядом постанов найновішого закону про відшкодування в світлі правничого знання, і між практикою німецьких урядів і судів для відшкодувань в випадку стосування постанов того закону до не-німецьких політв'язнів.

(Далі буде)

Із діяльности Українського Вільного Університету

Християнство і большевизм. Людина поміж релігією і підмінкою релігії.

Побіч науково-видавничої діяльности, яка цього року позначиться появою вже третього наукового збірника („Україна в межах европейського Сходу" — у французькій мові) — Український Вільний Університет не занедбує дуже важливого відтинку своєї наукової праці, що нею є строго об'єктивна інформація чужинців у справах европейського Сходу. До недавнього виступу професорів УВУ спільно із німецькими професорами в Гайдельберзі (в лютні 1957 р.) треба додати виступ проф. д-ра О. Кульчицького 2 серпня ц. р. в рамках інтернаціональної зустрічі у Високій Філософічно-теологічній школі в Кенігштайні.

Ця зустріч, на якій було 180 студентів теології, не тільки з усіх країн Европи, але навіть з Сіяму і Бразилії, — мала прецікаву і дуже актуальну тему, яка є подана в заголовку і до якої українські наукові повністю компетентні. Цю обставину, видно, відчуло керівництво „Остдойче Теольоґенґемайн шафт", запрошуючи до участи в зустрічі проф. д-ра О. Кульчицького із доповіддю на тему: „Психіка совєтської людини у її протиставності до релігійної структури душі".

В низці доповідей німецьких професорів, як, наприклад, проф. фон Нель-Бройнінґа про „Небезпеку і забезпеку людини", проф. Гросса про „Відповідь християнина на атеїзм", доповідь проф. Кульчицького, як видно із порівняння тематики із програмово проблемою цілої зустрічі, займала чи не центральне місце, на що вказує теж велике зацікавлення авдиторії, яка після дискусії над доповіддю спонукала керівництво вставити у програму, побіч двох годин доповіді, ще одну додаткову дискусійну годину. Треба признати, що авдиторія виявилася досить добре ознайомленою із совєтськими виносинами, що вона завдячує імовірно використанню даних науковців з-поза залізної заслони, як, наприклад, будапештського професора філософії д-ра Яноші, який у Високій школі в Гаштайні постійно викладав для студентів теології „діямат".

Факт, що „Остдойче Теольоґенґемайн шафт" запросила на цю зустріч професора УВУ, зацікавлення серед слухачів і католицької німецької преси, що їх звітодавець відбув із професором УВУ інтерв'ю, далі те, що керівництво зустрічі уважало за відповідне перед доповідями поінформувати присутніх про українське наукове життя на еміґрації та про УВУ, — виправдують цілковито зусилля української науки — служити українській справі по змозі широко розгорненим насвітленням наукових проблем европейського Сходу. Український Вільний Університет находить таким чином дальший арґумент для обосновування своєї діяльности і викладової ініціятиви перед чужою авдиторією.

Н. Н.

СМЕРТЬ ВИДАТНОГО ДОСЛІДНИКА КАРТОГРАФІЇ

(Закінчення зі стор. 2-гої)

Видавані спочатку в Берліні (німецькою мовою), ці збірники виходили з 1937 року в Лондоні і в останніх роках у Стокгольмі (друковано їх у Лейдені) з допомогою „гуманістичного фонду", заснованого й очолюваного шведським королем Густавом VI.

На протязі довгих десятиріч Багров не тільки студіював, але й наполегливо розшукував старі мапи та інші пам'ятки й джерела до історії картографії. Останнім часом відбув спеціяльну подорож до Туреччини, де, за його згодами, мало бути багато рідких і цінних старих мап Чорного моря й України. Про ці свої розшуки приготовляв, мабуть, статтю до одного з чергових томів „Імаґо Мунді", що їх за його життя появилося 11 томів. Розшукував старі мапи також в архівах Парижу, де зберігається чи не найбільша колекція давніх рукописних мап українських земель. „На службі" картографії, бо в розшукуванні старих мап у Голляндії, де він перебував багато разів, Багров і помер.

Був Багров ученим европейської міри й об'єктивности, хоч водночас із цим російським патріотом, що присвячував головну свою увагу історії картографії Росії, зокрема картографії Сибіру. Чи не єдиним винятком в його об'єктивному ставленні до України була його рецензія (перша) на монументальну працю покійного академіка Веньяміна Кордта, надруковану в 1930 р. п. з. „Монумента Картографіє Україне" в Києві і знищену потім Совєтами. В цій рецензії Багров, обурений тим, що Кордт відокремлював у своєму виданні українську картографію від російської, пробував накидати акад. Кордтові, також надзвичайно об'єктивному вченому світової слави, вузькоглядний шовінізм. У другій рецензії на Кордтове видання Багров поставився до нього уже цілком пристойно.

Б. Кравців

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Шикаго, Ілл.

Народний Фонд УККА в 1956-му збірковому році

Наради Ширшої Ради Українського Конгресового Комітету, що відбувалися в перших днях червня ц. р., виявили у загальному обнижку платности датків на Народний Фонд УККА на терені ЗДА. Цей об'яв був предметом докладної застанови Ширшої Ради і її окремої Комісії НФ. З голосів учасників, що обговорювали цю справу, виходило, що на причини спаду можуть складатися різні моменти, так політичної, як і господарської натури серед нашої спільноти, що їх одначе при плянованій праці та добрій волі все ж таки можна перебороти. Треба припускати, що цікаві й оригінальні думки, видвигнені на нарадах, як і прийняті рішення та заходи, зможуть з часом причинитися до підвищення стану платности НФ.

Якщо йде про Шикаго, то і тут позначилася також знижка у платності НФонду, хоч, може, не в такій мірі, як у інших більших скупченнях нашої спільноти в ЗДА. Бо, як стверджено у звітах про збірку НФонду під час згаданої наради, громадянство Шикаго виявило на протязі минулого збіркового року ще найбільше зрозуміння до цієї преважної акції, складаючи, як і минулими роками, з-поміж усіх найбільших скупчень в ЗДА, перед Ню Йорком, Филаделфією, Дітройтом і ін., найвищу квоту Національного датку — поверх 7,500 долярів. Також і спадок кількости платників НФ з Шикаго був порівнююче найменший. У збірці Нар. Фонду з Шикаго — порівнюючи два останні збіркові роки — виявляється, що останній, 1956-ий рік, випав краще, чим попередній під оглядом висоти зібраного фонду. Видно, що кризу у плаченні Національного датку Шикаго перетривало скаріше, як інші осередки, і старається вернутись до нормального, по можности якнайприхильнішого відношення до фінансової бази УККА. Шикаго зуміло зібрати певну групу постійних збірщиків НФ, які цілими роками віддано й безкорисливо проводять працю для підсилення фінансової основи УККА. Як і в попередніх кількох роках так і в цьому, найкращим вислідом у збірці НФ, крім канцелярії Ліґи Американців Українського Походження, виказався п. Микола Гальчишак, якому, зокрема у кругах наших бизнесменів, майже ніхто не мав серця досі відмовити. Але є і прикрі випадки категоричної відмови, які трудно пояснити. Треба вірити, що у кожній більшій чи меншій організації Шикаго і околиці, де ще немає збірщиків НФ, найдуться такі ідейно наставлені одиниці, що візьмуть на себе не все вдячний, але важний обов'язок збірщика та поможуть Централі УККА збільшити її фінансові засоби, без яких неможливо тут здійснювати цю запляновану в різних ділянках потрібну роботу, яка повинна бути зроблена, але із-за браку засобів остається на папері. До цього допустити ми не повинні. Доля поклала на нашу українсько-американську спільноту важний і почесний обов'язок голосити правду про Україну, про українську людину, що карається по тюрмах і концтаборах Сибіру, Казахстану і хоча б та не може сказати до вільного світу своє слово. На жаль, багато з нас забуло про цю почесну ролю, яка припала нам на волі та жалує 10 долярів річного датку, себто яких 80 центів місячно на цей фонд, що дає можність говорити нашій спільноті нашу нефальшовану правду від імені мовчазної, але непокореної України. А що ця мова трапляє якраз у суть справи, доказом цього є безупинні атаки совєтів і її агентів на Український Конґресовий Комітет і його представників. Большевицька пропаґанда діє між нами під різними замаскованими засобами. Ми мабуть не здаємо собі справи з того, що той самий американський законспірований комуніст, що в 1948 році протестував проти приїзду ДП з таборів, мовляв, — це фашисти, сьогодні у „шапі" чи як „щирий" сусід підійшов хитро до цього „новоприбулого" і здобувши собі довір'я у нього якоюсь марною прислугою, при першій нагоді незамітно старався засіяти у ньому недовір'я до свого проводу, до своєї Церкви і своїх організацій та нехіть платити на народну ціль, мовляв, краще сплачуй свою „кару" чи „гавз", бо це по-американськи . .

І тому будьмо обережні заздалегідь, щоб не було запізно! Пильнуймо Народного Фонду, що є мірилом нашої вартости! Тим більше, що наш обов'язок супроти нього зовсім не є такий тяжкий!

В. Н.

Стейтен Айленд, Н. Й.

Дитяча вистава

Свято мало відбутися на День Матері, але з різних причин було получене з Днем Батька. Діти, що слабо говорять по-українськи, бо українських курсів на Стейплтоні нема, перемогли всі труднощі і чудово відіграли сценічну картину на дві дії „Свято Матері", пера М. Козоріз-Бариляк о в о ї. Треба признати п. А. Сенютовій, що вложила багато праці, бо ж вивчати дітей, що майже не знають рідної мови, дуже трудно. Вже кілька вистав та концертів уряджував проф. Сенюта, що ціле своє життя співав та диригував різними хорами і тут не жалував труду підготовити потрібні співи. Балет метеликів вивчила п. Гелен Демкович-Рівера. Вона випровадила гармонійно ритмічний танок, може навіть більше в клясичному стилю, при фортепіяновім акомпаньяменті п. Сенютової. Треба відмітити, що сцена була гарно прибрана при помочі пп. Підскальної, Гринківського та Карановича. Багато речей для прибрання залі позичили сусідки. А. Баранова, Бліницька, Веркова, Теліщевська та інші. Також не жалували квітів. Свято почалося рефератом п. Сенютової, в якому особливо звернено увагу на страшні часи, що переживали наші матері в часи німецької та большевицької окупацій і спротив проти них українського народу. Не лише своїх синів посилали в невідоме підпілля, але й самі спішили туди з поміччю. Наприкінці рекомендувала матерям і батькам виховувати в рідному дусі своїх дітей. Слідувала сценічна картина: Найстарша Марійка, — її ролю відіграла Леся Баран прегарно, зі зрозумінням, неначе переживала свою ролю. Сестричку Ганнусю грала Карла Пюрис вміло, сміло і відважно. Наймолодша Оля, що її представляла Маруся Каранович дуже добре, хоч маленька, але важненька. „Братчик Лесь" — це був Володька Слободян, що при допомозі своїх батьків, з успіхом вив'язався зі свого завдання. Двоє сиріток, що приходять бавитися до дітей тітки: Наталка, — ролю якої відограла вдало семилітня Лінда Підскальна, що особливо вирізнялася мельодійним голосочком при співах. А сирітка Михась, — якого представляв Ромцьо Федак, вивів свою ролю дуже добре. Коли б частіше сходилися діти і поміж собою говорили по-українськи, спільно бавилися, читали наші книжки, співали пісні, виводили гаївки, то і в старшім віці тягнуло б до свого рідного: до своїх товариств і до своєї церкви . . . Честь, слава і подяка належиться п. Гелен Рівера за приготування чудового балету метеликів. Не жалуючи себе (бо ж має двоє маленьких діточок!), не жалувала труду і часу, хоч тяжко нераз приходилося з тими пробами. В нічім не відмовлялася, навіть занялася шиттям костюмів. Хоча її чоловік не є українець, але вона завжди горнеться до своїх і у великій мірі причинилась до успіху цієї дитячої вистави. Метеликами вигиналися: Олеся Гулер, немов справжня танечниця виконала сольо в балеті, Катерина Джонсон, Лінда Пюрис, Ірина Соколовська, Перла і Сузанна Тіцьки, всі чудово танцювали в своїх прекрасних строях.

Дитяча вистава доказала, що при добрій волі та охоті, під досвідним проводом можна мати наглядні успіхи. Церковна заля Стейплетону була повна задоволених дітей і гордих родичів.

М. Д. Б.

Спорт

ЗМАГАННЯ ЗА ЧАШУ Д-ра ПІЛА В ШИКАГО

Леви — Швабен 0:3 (0:1)

Шикаго, 17 серпня. — Починаючи осінню рунду, шикагівські дружини змагалися в турнірі за чашу д-ра Піла. Левам, як чемпіонові минулорічного турніру, вже в першій зустрічі не повело. Вони програли її до Швабен у відношенні 0:3. Ця програна виелімінувала одночасно Левів із дальших розгривок, в яких, крім Левів змагаються ще і шикагівські „Крила". В перших двадцятьох хвилинах гри виглядало, що Леви виступили до змагань вповні приготовані. Добра фізична заправа проявлялася в скорому старті до м'яча, та вирізняла наших змагунів у рухливості, що уможливило нападові Левів раз-у-раз прориватися та безпосередньо загрожувати воротам противника. Цей виразний стан переваги Леви задержують на протязі 20 хвилин гри. Після цього проходить вже друга стадія — невдач. За фавль без м'яча суддя усуває з площі змагуна Левів Терлецького, що нервово підкопує цілу дружину, яка залишилась до кінця змагань вже тільки в десятку. Брак одного змагуна в боротьбі із рівнорядним противником, дуже комплікує Левам розвій комбінацій та безпосередньо ослаблює оборону. Швабен використовує цей збіг обставин, добуваючи у першій половині змагань одні і в другій ще двоє воріт. Нагод до відплати мали Леви не мало, одчак вони були безуспішні, бо Леви до кінця змагань не позбулися нервового настрою.

Несподіванкою дня на цих змаганнях була поява на площі відомого українській спортовій громаді змагуна Міля Бачаха, який по однорічній перерві футбольної кар'єри з причини важкої контузії коліна, знову виступив боронити барв товариства Леви. Оваційні оплески глядачів були теплим привітом, як теж щирим признанням його довголітньої праці, посвяти й витривалости для українського спорту.

М. Маркевич

● **У містечку Левіттави,** в Пенсилвенії, муринська родина Вільяма Маєра купила дім в дільниці, заселеній білими. Через дві години після того перед домом зібралася юрба в кількасот осіб. Коли поліція почала розганяти присутніх, з юрби посипалось на неї каміння. Поліція пильнує дому, щоб запобігти дальшим заворушенням.

ВСЯЧИНА

Біллі Грегем в своїм „Хрестоносним Поході" в Медисон Сквер Гарден проповідував для молоді під титулом „Як Господь зреволюціонізував їхнє життя". Між тими, що покаялися того вечора, був один провідник вуличного гуртка. — „Коли в Москві комуністи можуть зібрати тисячі молодих людей, щоб машерували під знаком серпа і молота, ми напевно здобудемо тисячі молоді в Ню Йорку, що будуть машерувати під знаком Христа", — сказав Біллі Грегем".

Телевізійний комік Геррі Морген заявив, що найбільш образлива рада, яку даєш своєму знайомому, це: — „Будь самим собою!"

Репр. Джон Блатник з Міннесоти висловився в дискусії про цигарки і пістряка: „Відважуюся сказати, що більше зроблено, щоб забезпечити курців цигарками з фільтрами, ніж охоронити людей перед хворобою пістряка".

В Ню Йорку незабаром постане політична партія під назвою „Партія Об'єднаних Платників Податків". Ця партія буде ставити своїх кандидатів при виборах до міських установ і думає зібрати велике число голосів. Члени цієї партії протестують проти збільшення податків і недостатнього міського плянування. Провідником партії є Віто П. Баттіста, архітект з Бруклину, відомий ворог деяких адміністраційних постанов.

Місеис Вірджінія Скелес з Лос Анджелесу побила хлібодавця свого чоловіка Фр. О'Бріяна. В суді не заперечила свого вчинку: „Я його повинна бити щодня, бо він намовляє мого чоловіка на овертайми кожної ночі".

Мейор міста Бостону, Джон В. Гайнес, звернувся до страйкуючих експедиційних робітників зі закликом, щоб повернули до праці, бо 6 часописів перестало виходити: „Щоденна газета це наш хліб насущний з маслом, без якого не можемо жити!" Пригадується „король кукурудзи" Нікіта Хрущов, що горлав у Східній Німеччині: — „Це не кукурудзяний стовбур, але ковбаса, це сало, це м'ясо, це масло, це солонина!" — Американець журиться, що не має духової поживи в газеті, а Нікітка журиться, як напхати шлунки своїх комуністичних товаришів, бо населення все одно мусітиме голодувати, як дотепер.

Суддя з Лос Анджелесу висловив на розправі таку думку, що він проти того, щоб карати дітей биттям, коли вони провинилися. Батько дитини відповів: „Я б'ю своїх дітей лише у власній обороні!"

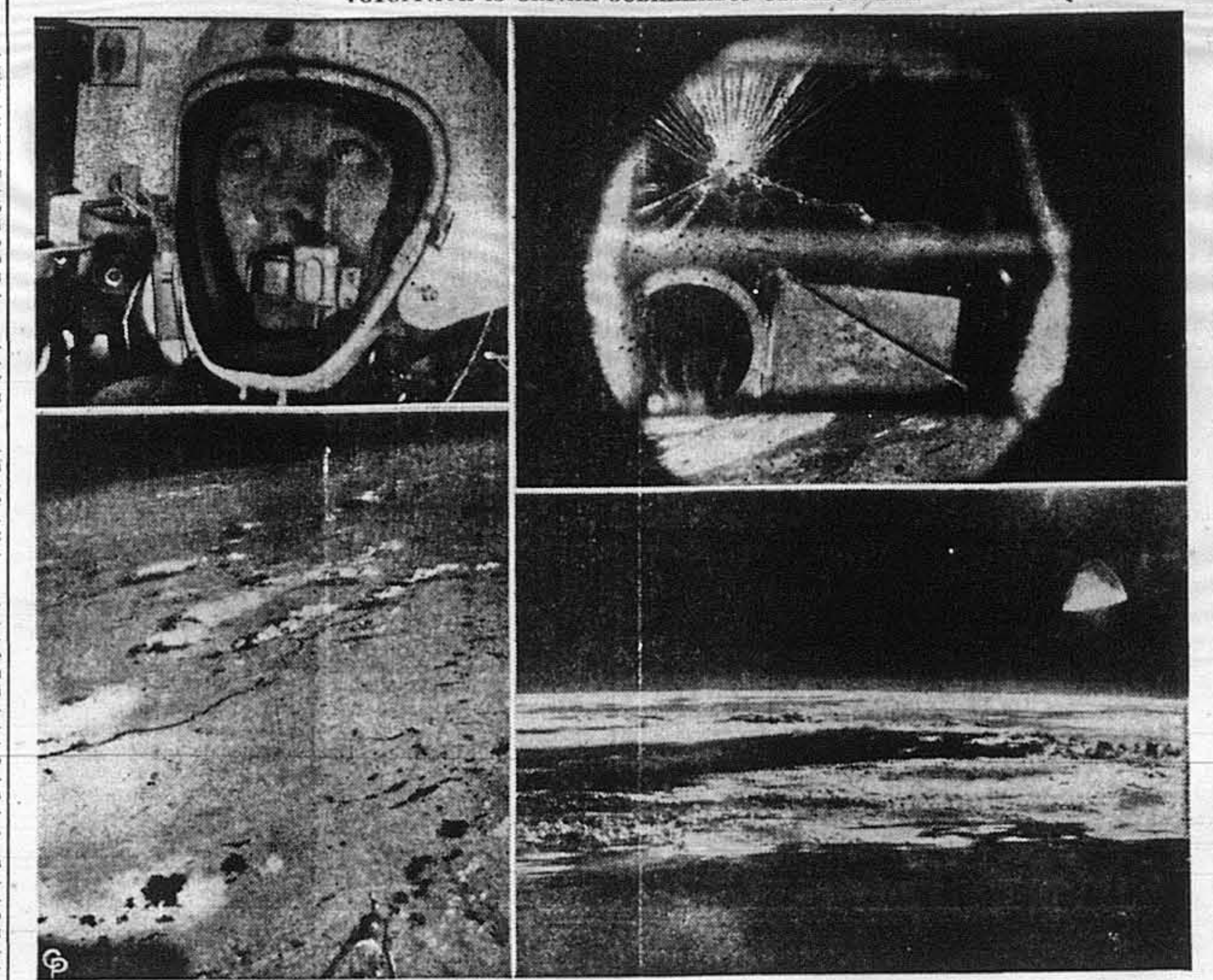
Волтер МекКеррон з Шикаго заявив з приводу того, що при другій операції Джозефа Олсона лікарі знайшли в його шлунку обценьки: „Олсон з фаху тесля. Він не маґік. Сам не вложив собі обценьків до середини".

● **Бернардові М. Баруxові,** американському мільйонерові, фінансистові й філянтропові, званому „дорадником чотирьох президентів" (Гувера, Рузвелта, Трумена і Айзенгавера), сповнилося минулої неділі 87 років. Він перебуває в доброму здоров'ї і заявив журналістам, що мир буде тільки тоді певний, коли всі держави передадуть свої склади атомових бомб наддержавній установі для знищення, — у що він сам не вірить. Барух висловився рішуче за об'єднання Німеччини.

● **Джозеф Р. Еспозіто,** колишній директор і віце-президент „Інтеркемікел Корпорейшен" на 5-ій Евню в Ню Йорку, який на 72-му році помер з початком серпня ц. р., не залишивши нікого з близьких свояків, записав 75,000 долярів своїй колишній секретарці „як признання за її льояльну службу впродовж 20 років", та іншій пані 75,000 долярів „з вдячности за довгу і шляхетну приязнь". Усіх записів залишив він на 500,000 долярів, з чого 350,000 долярів поділив між шпиталями, школами й виховними закладами. Армія Спасіння в Ню Йорку дістала 20,000 долярів.

КУПУЙТЕ В ПІДПРИЄМСТВАХ, ЩО ОГОЛОШУЮТЬСЯ В „СВОБОДІ"

ФОТОГРАФІЇ ІЗ ОКРАЇН ЗОВНІШНЬОЇ СТРАТОСФЕРИ

Під час свого лету бальоном із Міннесоти до Південної Дакоти майор Д. Дж. Сіммонс досягнув висоти 102.000 стіп понад землею, і зробив на цій площі низку фотографій. Вгорі ліворуч: майор Сіммонс відфотографовує себе з допомогою спеціяльного апарату. Праворуч угорі: прострілене ним зеркало, в якому він стежив за позиціями бальонової ґондолі. — Внизу ліворуч: легко вигнута поверхня земної кулі і хмари над нею. Внизу праворуч: буря, що проходила над землею (у правому розі цього фота угорі: ґондоля бальону, що ним летів майор Сіммонс).

Військові кола протестують проти зменшення збройних сил

Вашингтон. — Військові кола вже тепер починають приватно протестувати проти поважного зменшення збройних сил цієї країни, яке недавно зарядив секретар оборони Чарлз Е. Вилсон в порозумінні з президентом Айзенгавером. З достовірних джерел повідомляють, що представники військовости будуть публічно протестувати проти редукцій в окремих родах збройних сил під час переслухань на конґресових комісіях в січні найближчого року. Військовики заявляють, що не відповідають дійсності твердження Вилсона і колишнього голови Об'єднаних Шефів Штабу адмірала Артура В. Радфорда, немов би то редукції в збройних силах цієї країни не загрожують основно безпеці ЗДА. Представник армії заявляє, що зредукування одної дивізії піхоти, 18-ох протилетунських батальйонів, 16-ох запасних команд і 15.000 цивільних працівників — це поважне зменшення цього роду збройної сили. Згідно з зарядженнями Вилсона фльота мусіла зредукувати численні свої інсталяції та виключити зі свого складу 61 воєнний корабель. Летунство припинило деякі свої конструкційні програми. Вилсон наказав здійснити ці всі редукції на те, щоб бюджет оборони можна було втримати в рамках 38 більйонів долярів, бо інакше видатки на оборону країни мусіли б становити коло 40 більйонів в фінансовому році, який скінчиться 30-го червня 1958-го року.

В Японії розпочався процес проти Жірарда

Такіо. — В японському містечку Мебаші розпочався в понеділок 26 серпня ц. р. (далекосхідного часу) судовий процес проти американського вояка Вільяма С. Жірарда, який 30 січня ц. р. застрелив японку Наґа Сакай під час американських вправ у стрілянні. Ця справа викликала була міжнародний розголос у зв'язку із спором за компетенцію японської чи американської юрисдикції, поки остаточно американський уряд погодився, щоб Жірарда судив японський суд, а Найвищий Суд затвердив те рішення. У першому дні розправи Жірард твердив, що він невинний, бо він не хотів поцілити ту японку та що це був нещасливий випадок. Прокуратура закидає йому, що він спершу заманив японку, а коли вона підійшла ближче — свідомо стрелив до неї. Японський оборонець став на становищі, що японський суд взагалі не компетентний, бо за японсько-американським договором японському судівництву не підлягають американські вояки, які доконали будь-якого злочину у службі.

Німеччина не піднесе вартости марки

Бонн. — Офіційне здевалювання французького франка з давнішого відношення $1:350 франків на $1:420 франків викликало деякий заколот в західніх міждержавних торговельних розрахунках, опертих на доляровій системі. Водночас, ця французька валютова реформа спонукала різні держави, які мають жваві торговельні взаємини з Західньою Німеччиною, натискати на її уряд, щоб він добровільно підвищив вартість західньо-німецької марки у відношенні до інших валют і таким чином добровільно вплинув на зменшення німецького експорту видно, що це відбулось би зі та збільшення імпорту. Очешкодою для західньо-німецького промислу, наставленого на експорт, та сповільнило б темпо здобування німцями закордонних ринків, не тільки в Европі, а й у всьому широкому світі. Однак в німецьких урядових колах було вагання, чи не піддатись тому натискові з-закордону з суто політичних причин, у зв'язку з нинішньою ситуацією Західньої Німеччини, що хоче здобувати собі міжнародні симпатії для справи об'єднання її земель в її затяжному конфлікті з Совєтами. Однак, за останніми відомостями, господарські мотиви перемогли, при чому західньо-німецькі економісти звертають увагу, що західньо-німецький торговельний балянс виказує дефіцит саме в оборотах з країнами, які належать до т. зв. долярового розрахунку. Тому західньо-німецький уряд проголосив офіційно, що не буде зміни у реляції німецької марки до доляра і та реляція залишиться давньою: 1 марка рівняється 23.8 цт.

Посмертні Згадки

ВАСИЛЬ ПУХТА, член Відд. 383 УНСоюзу у Трумбозвіл, помер 14-го серпня 1957 р. Покійний походив зі села Остапіє, пов. Скалат, Зах. Україна. До УНСоюзу вступив у 1914 році. Покійний осиротив дружину, сина і доньку. Похорон відбувся 17-го серпня. — В. И. П!
І. Ґродзінський, секр.

ПЕТРО ГАРМАТЮК, член Т-ва „Подільська Січ", 8-ий Відділ УНСоюзу в Йонкерсі, Н. Й., упокоївся в Бозі 22-го серпня 1957 р., проживши 59 років. Залишив у смутку вдову Анну. Похорони відбулися 26-го серпня із пох. заведення Дучинського, 111 Йонкерс Еве., до церкви св. арх. Михаїла і опісля на цвинтар Овкленд. — В. И. П!
В. Мандзій, секр.

ТАРЗАН, ч. 3921. Новий ватажок.

— Хто був найвідважніший, найльояльніший? — поважно запитав Тарзан. — Хто єдино надається на королівство? Хто інший, як не Боло?

Розляглися нечисленні вигуки згоди, а після того гучно залунали привіти на адресу щасливого войовника.